

# KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY  
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

**Predplatná cena :**

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.  
 Na pol roka --- 2 " --- "  
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "  
*Jednotlivé číslo 8 hal.*

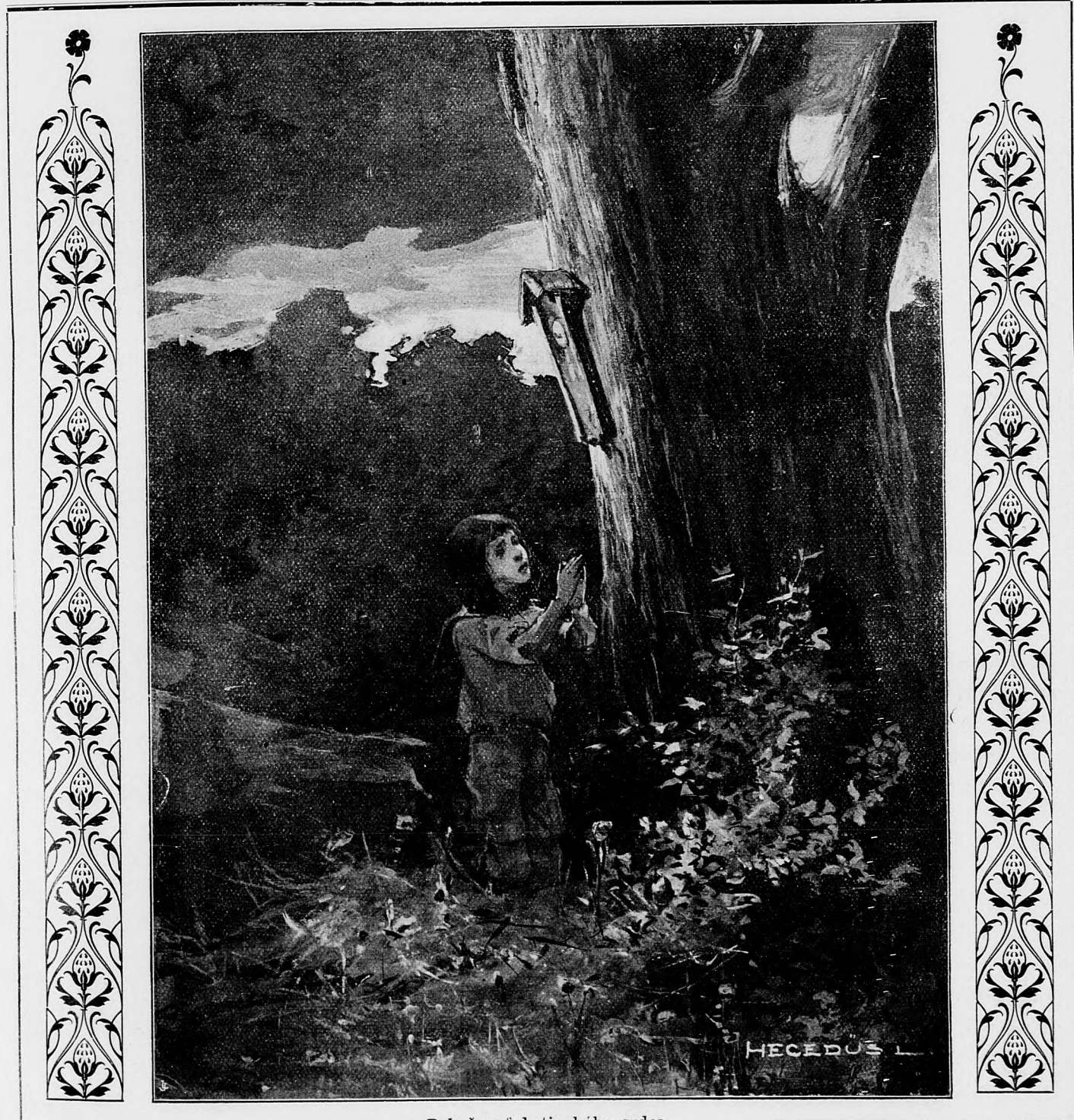
Zodpovedný redaktor :

**EDVARD SÁNDORFI.**

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35

sem sa majú posielat' predplatky, jako i dopisy do novin,  
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového  
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú,



## Ratujte sa!

V predošlom čísle podali sme ct. čitateľom nákras krátky o položení daktorých stolic horňo-uhorských, a dali sme výraz tej základnej obavy, že pustošenie skrze židov isto-iste zachváti aj ostatnie obyvateľstvo, jestli zavčas nechojíme sa sebaobrány.

Aby nikto nemyslel, že slová naše boli len novinárskymi výkrikmi, alebo zbytočným zväčšením pomerov: máme dnes nešťastie uvádzať dôkazy pochodiacie z miesta úradného totiž zo zprávy ministerského kommissára.

Dňa 3-ho februára mala ľudová strana svoj deň v snemovni, lebo jej rečníci: *Buzáth* a *Zmeskal* s jejich veľkolepými rečiami vyplnili celý čas zasadnutia. *Zmeskal* interpelloval v záležitosti vraždy námestovskej — jeho reč podáme celú v budúcom čísle — a *Buzáth* zase v jeho reči odhalil nám tie strašné pomery, ktoré na stranách židmi už docela znivočených panujú.

Čo hovoril, dôkazy k tomu vzal s najväčšej čiastky zo zprávy úradnej, a z čiastky na vlastnú zkusenosť sa opieral.

Drahí, dobrí čitateľa, teda dajte dobrý pozor na to, čo nasleduje!

Pán *Buzáth* udáva, že zo stolic zemplínskej a spišskej vyvandrovalo nám v minulom roku dľa hodnoverných zprávy päťadvadsať tisíc duší. Dobre si pamätajte, že toto len o *dvoch* stolicach platí. Kolko sme ztratili ľudí kresťanských zo všetkých stolic, o tom zprávu nemáme, ale isté je, že v posledných tridsiatych rokoch vyvandrovalo asi jeden million.

Prečo títo ľudia vyvandrovali? Láhka odpoveď: preto lebo židia privandrovali, rozmnožili sa a náramne zbohatli.

Zpráva ministeriálneho kommissára udáva len toto:

Židia vraj «pri každom obchode s tým najväčším osohom narábajú, v hrsti držia celé živobytie ľudu roľníckeho, jeho celoročný zárobok, jeho celú budúcnosť; roľník je tam v najúplnejšom smysle slova otrokom triedy kupeckej». Potom to vysvetľuje, a hovorí, že ten najmenší úrok je čo židia berú: 5 zl. od desiatky; jaké ale úžerníctva páchajú pri požičávaní zbožia a zápražného statku to prevyšuje všetky možné hranice.

Ministeriálny kommissár sám vyznáva, asice

aj tri razy, že sa týmto žalostným pomerom odpomôcť nedá. Prečo? Preto, že s jednej strany ľud je už úplne sotrčený, s druhej strany ale aj židia huževnato spolu držia, podplácajú úrady, aby mohli svoje kúsky bez trestu stvárať. Kde podplácanie neosoží, tam sa chopia násilenstva: nenie žiadna zriedkavosť že *kňazom, ktorý za národ pracujú, podpalujú v každú chvíľu príbytky, striehnu na sudcov a úradníkov, aby ich zavraždili, vyhrážajú sa im ustavične smrťou, a takých dlžníkov, ktorí pre úžeru proti židom pravotu zaviedli, muž takýchto nešťastníkov, keď ináč vcc nemôžu udusiť jednoducho zavraždia.*

Ctení čitateľa! Čo sme tu len na krátko opísali nevzali sme to z povetria, ale je to všetko skutočnosť úradne dokázaná, o ktorej každý vzdelaný človek v Uhrách istú vedomosť má, ale proti ktorej skutočnosti predsa nikto neopováži sa ani len slova prehovoriť, vynímajúc jedinú stranu ľudovú. Táto okolnosť by nám mala predsa už ráz oči otvoriť, aby sme videli a vedeli, že všetci liberálni ablegáti a vlastenci sú nie viac Maďari, ale sú len hluchonemým nástrojom veľmoci židovskej, že všetky zákony v mene vlastenectva vynesené sú nič iné len od židov vymyslené a nanúdené refaze otroctva ku úplnému a istému znivočeniu kresťanstva.

Nevieme či to tak s nami aj na ďalej pôjde alebo nie, a či ozaj po tých päť horniackých stolicach príde rad aj na ostatnie. Jestli ale aj ľud vytrvá vo svojej zaslepenosti, tak môžeme byť istí že toho trestu Božieho neminieme. Jest pravda, že opovážlivosti židov sú už strašné, ale aj to je pravda, že mnohí, premnohí z nášho ľudu sú bezcitní a sobeckí na toľko, že za kresťanské sebaobránné podniky, zvlášte spolky ani dobrého slova nedajú, ba sú vernými spolupracovníkmi samopašnosti židovských. A to hľa je príčina, že mnohých ušľachtilých kresťanských duší všetkie ohromné namáhania ostávajú bez zdaru. Je to smutno! Nuž čo-že potom robíť proti nadvláde židovskej, keď takíto hriešnici kladú ustavične polená pod nohy všetkému, čo týka sa pokroku kresťanských záujmov?

Úfajme, že snáď milosť Božia osvieti zaslepencom ducha, aby spolu s nami trpezlivo pre dobro kresťanského ľudu pracovali. Tých však, ktorí sú vo svojej hriešnej zatvrdlosti docela oddaný nepriateľom Krista Pána, a spoluveriacích

v Kristu hotoví sú všade a vždy zapredávať, chráňme sa ešte viac jako jejich tyranov židovských. Takýchto nemôžeme ani nesmieme trpeť vo spoločnosti svedomitých kresťanov, takí nezaslúžia by sme rodinné svazky s nimi mali, takí nemali by vôbec miesta mať v žiadnom stave, ktorý dôvera ľudu zaplňuje!

No že, hrdinské duše, ačkoľvek je vás málo, dajte sa len do ratovania! Ukázali sme vám kríklavý obraz znivočených židmi spolubratov vašich, poznáte už to hrozné tyranstvo židov tam, kde sa im podarilo opanovať majetky a životy kresťanského obyvateľstva! Chcete-li, aby vás milostivý Pán Boh vyslobodil od podobného otrockého polohenia, vtedy na stranu všetky ohľady! neni kedy vyhľadávať drobné poklesky a krehkosti toho kresťanského zápasu a bojovníkov jeho! Ratujme ľudia, kde sa ratovať ešte môže! Neni v ničom inom spása, ako v sdrúžení sa vo spolkoch neodvyslých od nepriateľov. Jednotlivec môže potrať sa, a nič nesvedie: ale spojené bratské sily, vzdelaný duch kresťanský ľudu istotou zvíťazíť musí v boji za vieru Kristovú!

Hore sa, tedy! Ratujme sa! Všetci sa ta pod Boží prápor Spasiteľa, pod kríž svätý! Každý vzdych, každá slza, každá modlitba za víťazstvo kresťanov je bohumilou zásluhou! Mužovia, mládež, ženy, starci aj deti, podte všetci, nikto nech nechýbuje: Ratujme sa! *Edvard Sándorfi.*

## POLITICKÉ CHÝRY.

**Katolícká autonómia.** Otázku samosprávy katolíkov je o mnoho ľahšie riešiť, nežli by daktó myslel. Vieme, že na základe najvyššieho práva patronátskeho jeho Jasnosť kráľovská vymenúva cirkevných hodnostárov, asice na predostrenie biskupov. Teda aj kráľ aj biskupi majú isté práva pri vymenovániach, a potom aj vláda má svoje slovo. Otázku autonómie tak riešiť, aby ani najvyššie patronátské právo, ani právo biskupov a vlády urazené nebolo, je skutočne ľahko. Avšak medzi vyslancami autonómickými máme samých výtečných mužov, ako sú na pr. gr. Ferdinand Zichy, Rakovszky, Ugron a ešte iní.

Preto môžeme mať nádej, že samospráva katolíkov konečne preda sa len do života uvedie.

**Vojna v južnej Afrike.** Teraz je tam ticho. General Buller sa bližie k Ladysmithu (vyslový sa: Ledismis), aby pomohol tam obkľúčenému Búrmu Anglickému vojsku. Teda jako vidno, Angličania nemajú úmysel popustiť a vojnu s haňbou skončiť. Síce či tak bude lebo tak, bez haňby ju veru už ani skončiť nemôžu, lebo tie kapitálne

výprasky, ktoré si od Búrov utržili, nedajú sa zlizaf. A že oni ľudi verbujú, a tak si svoje kože chránif chcú, to je všetko málo statným Búrom; avšak je aj vidno na jejich rozkaz, kolko sa takých odvrhlých a sveta zunujujících ľudi našlo, namesto 10 tisíc len 5 sto. Už teda všeliako probujú, ale darmo.

## KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Na našich bistrých ľudáckych vyslancov môžeme byť hrdí! 1-ho februára rečnil gr. Ján Zichy ml., 3. Buzáth a Zmeskál, 5. Juriss. Rečnili všetci o rozpočte krajinskom, a je to už taký zvyk parlamentársky (parlament — snemovňa), že výtečnejší rečníci vtedy potom vyprášujú kabát aj nohavice pánom ministrom, a poukazujú všetky neriady života verejného, nakoľko tieto súvisia s vládou. Tak Zichy hospodársku politiku vlády pretriasal, a medzi iným hovorí, že ani kolonizácia (osadníctvo) nespomôže, lež treba by bolo ľudu najsamprv aj doma živnosť zabezpečiť, lebo veď všetkých beztak neni možno kolonizovať. Že Zichy znamenite rečnil, nikoho neprekvapilo, lebo veď je o tom známy, že ako rečník zaujíma prvé asi miesto.

Ale Buzáth s jeho dlhou rečou prekvapil všetkých tak, že ver všetko v snemovni ticho očúvalo. V úvodnom článku sme sa už zmienili o reči tejto, tu dodáme, že reč jeho je strašne poučná pre sotročných skrze židovstvo kresťanov. Rozprával o finančnej (peňažnej) politike, o cirkevno-politických reformoch (reform — novota lebo premena) o administrácii (riadenie kroz úrady, o sociálnej otázke, o vysťahovaní ľudu, o privandrovaní židov, o úžernictve židov, o násilenvách židovských, ako sme spomenuli v prvom článku, o hynutí Russincov, o recepciach (privinutie) židov a o otázke židovskej.

Pán Zmeskál zadal interpelláciu (otázku) v záležitosti tajnostiplnej vražde v Námestove. A vyprával tak ostro, a o takých veciach židom neprijemným, že jeho reč ani do verejnosti nedali, a do ľudovej kancellárie novinárski pisári celkom za rozmazaným písmom ju poslali, tak, že sa potom ani v našich novinách uverejniť nemohla. A dosť sme sa ju nahľadali, lebo tak reč túto jako aj p. Jurissa cheli sme v celej pôvodnej osnove uverejniť. Teda museli sme to nechať do budúceho čísla.

Juriss napádal vládu za to, že náboženské ohľady sa vôbec v spravovaní krajiny ani za mak nevšímajú; a dokázal s mnohými príkladmi tie smutné následky, ktoré prirodzené povstaly z beznáboženského vladárenia.

Poukazuje ona na tú všeobecnú spustlosť, ktorá sa nám už vo všetkých vrstvách spoločenských javí, a deň po deň sa [vzmáha. Páni liberáli zvykli sa z takýchto rečí smiať, ale teraz poslúchali slová kňaza-vyslancu, sťa volajakého proroka, ktorý bezbožnosť národa karhá. Zvlášte vzbudilo veľkú pozornosť, keď sa odvolával, že už aj sami protestanti bedákajú nad neprajnými následkami cirkevno-politických zákonov.

### Emancipácia židov.

«Emancipujte židov, dajte im slobodu a dali ste im do rúk trnovú korunu, ktorou vás — kresťanov — tak ako aj jejich predkovia Krista Pána, korunovať budú». Tieto slová ešte pred emancipáciou židov v Maďarsku reknul jeden slovutný vysokoučený slavianský muž. Že povedal pravdu, o tom není žiadnej pochybnosti. O pravdivosti týchto slov teraz presvedčené sú už všetky arijské kresťanské národy a zvlášte my kresťania v Austro-Uhorsku. Vo všetkých štátoch európejských, okrem Ruska, sú židia emancipovaní, majú úplnú slobodu, a my kresťania to i veľmi cítime, jako nás emancipovaní židia v každom možnom ohlade ostrou trnovou korunou bez všetkého milosrdenstva tak — jako jejich predkovia Krista Pána — po tyranský korunujú, že nám veru už i naše hlavy krvácajú. A bohužiaľ, tu u nás v tomto sožidovstvom a sozdnárstvom orságu židákom v tomto jejich nás kresťanov trním korunovaniu ešte i nejední sami podliackí kresťania, ohavní, hnusní to otroci židovskí pomáhajú, a ku tejto hávedí, bagáži hnusných otrokov židovských prináležia všetci zednári, liberálni tatári, sociálni demokrati, komunisti, nihilisti, anarchisti, a slyš to svete a zhroz sa nad tým každý kresťan verný, u nás v tomto tak sožidovstvom, sozdnárstvom, orságu židovskom nás kresťanov trním korunovať pomáhajú ešte i niektorí cirkevní hodnostári a kňazi, človek by tomu ani neveril, a veriť nemôhol, keby to na vlastné oči nevidel, keby nám to smutná skúsenosť nepotvrďovala. Čo si môže, čo si má človek o takýchto kresťanoch, o takýchto kňazoch, o takýchto ohavných hnusných otrokoch židovských mysleť? Ja si ale aspoň to myslím, lebo si tú jejich diabolskú podliackosť ani ináčej pochopiť, ani si ju ináčej vysvetliť nemôžem, neviem, jedine tak, že do týchto hnusných ohavných otrokov židovských tak, jako niekedy do Judáša «vošiel diabol», ba vošiel do nich sám belzebub s tými sedem najhoršími diablami; bo ináčej je to nemožno, aby židákom pomáhali nás kresťanov trním korunovať.

V písme svätom, stareho i nového zákona je písano, a to, čo je tam písano je večná a neomylná pravda, na nej nikto ani len jeden punktík nezmení, čo je tam písano, to sa plní a plniť sa bude až do skonania sveta. «Nebe a zem pomínú, ale slová tie nepomínú». Tam je ale i toto písano: «že žid tej kľatbe, ktorá od tej chvíle, čo zavrhnul uhelný kameň Ježiša Krista, na ňom, na jeho pokoleniu, na jeho národe spočíva, tej kľatbe nikdy neujde, tá bude na ňom spočívať a ho tížiť až do skonania sveta». A tu sa pýtam: nuž, či obsah Písma svätého starého i nového zákona len mocnárom, vladárom tohoto sveta, cisárom, kráľom, kniežatom, vládam má neznámym zostať? Alebo si mocnárovia a vladárovia tohoto sveta to myslia, že národ, na ktorom spočíva kľatba a zlorečenie Božie, že taký národ môže byť niekedy šťastím a požehnaním iným národom, alebo im samím? Nikedy a nikdy. Dvetisíc ročná skúsenosť o tom neomylnne svedectvo vydáva a my to teraz na vlastné oči vidíme, že všade, kde sa žid, tento kľatbou Božou

ztížený bratrovrah Kain, Kistovrah žid medzi kresťanské národy votre, usadí, tam všade ten kresťanský ľud, ten kresťanský národ i na duši hynie, i mravnú i hmotnú zkažu a záhubu berie. A predsa mocnári, vladári tohoto sveta a jejich vlády a parlamenty tohoto kľatbou Božou ztíženého tuláka Ahasvera Kaina, Kristovraha žida emancipovali, jemu slobodu a rovnoprávnosť s kresťanmi dali, čoho následok je ten, že skrze tú emancipáciu, slobodu a rovnoprávnosť, ktorú mu štát udelil, aby mohol byť tak občanom jako kresťan, žid tento Kristovrah stal sa pánom kresťana, ba ano stal sa kresťana utlačovateľom, tríznilom, tyranom a kresťan žida otrokom, ba áno, za našich časov mocnárom, vladárom, panovníkom sveta je žid, nie síce de iure, (dľa práva) ale de facto, (dľa skutočnosti). Moc židovská je dnes nad všetkými mocnosťami toho sveta a proroctvo Isaiša proroka je po tritisícich rokoch vyplnené. Jak ďaleko ešte rozklad kresťanskej spoločnosti pôjde a jak ďaleko pánstvo židov, o tom je ťažko do budúcnosti písať. Isto jest, že stojíme na prahu 20-ho storočia, isto jest, že zo všetkých strán ozývajú sa hlasy, aby moc zlatého felafa, moc to židovstva bola zničená, aby náboženstvo Kristove ľudstvo pozdvihlo znovu z biedackého sa plazenia v bahne korrupcií, ktoré nahromadené je okolo búrs a všetkých stánov zlatého felafa.

Aby však národy kresťanské nikdy z pút zlatej internacionály z moci židovskej sa nevyprostili, aby židovstvo na celom svete s tajnými zbraňami bojovalo, a stajne proti kresťanstvu pokračovalo, zriadil židák veľmajster zednársky Cremieux r. 1860. v Paríži medzinárodné združenie židovstva «Alliance Israelite».

V povolani ku zriadeniu spolku tohoto praví Cremieux :

«Alliancia — združenie — ktorú utvorujeme, není ani francúzska, ani anglická, ani nemecká, je židovská svetová. Iné národy rôznia sa jazykom a vlasťou, my nemáme žiadnych vlastencov, ale len vyznavačov židovskej viery. Nikdy sa žid nespriatelí s kresťanom, lebo s moslimom až oba židovské náboženstvo prijmu. Roztrúsení medzi národami, ktorí naše záujmy a práva všade potlačujú, zostaneme navždy predovšetkým židmi.

Naša národnosť je naša viera, viera našich otcov a iné neuznávame. Bydlíme v cudzích zemách a do osúdov týchto zemí nám nič není, dokúď naše záujmy není sú zabezpečené.

Židovská viera jedného dňa musí ovládať svetom. Židia, ačkoľvek roztrúsení ste po celom svete, vždy pamätajte na to, že ste synami vyvoleného národa!

Veríte-li, že viera vašich otcov jest jedinkým vlastenectvom, veríte-li, že pres vaše zovnejšie vlastenčenia s národom, s ktorým práve žijete, ste predsa jednotným národom; veríte-li, že židovstvo, tá jediná náboženská a politická pravda je, činite tým, čo my chceme, naše dielo je veľiké a sväté a výsledok nás neminie.

Katolíctvo, náš stoločný nepriateľ jest na hlavu porazený. A každého dňa sa zafahuje sieť, ktorú Israel po celej zemeguli rozhodil a proroctvá nášieho svätého

písma sa splňujú. Príde deň, keď Jeruzalem sa stane domom modlitby sjednotených národov a keď prápor židovskej viery plapovať bude i z najvzdialenejších brehov.

Chopme sa všetkých prostriedkov. Naša moc je veľiká, naučme sa ju ovládať. Není ďaleký deň, keď všetko bohatstvo sveta patríť bude výhradne židom».

«Alliance Israelite» má ústrednie (centrálne) svoje vedenie v Paríži, má svoje kancelárie po celom svete, jemu slúžia všetky židovské svetové noviny. — Židovstvo má na svete tri válečné sbory. Prvý sbor sú pravoveriaci židia (orthodox), ktorí všade a vo všetkom verejne, jako židia žijú a jedajú. — Druhá armáda je z liberálnych židov. Sú obrezaní, ale jedia bez ostychu veprovinu, sviacinu, žiadajú od kresťanov náboženskú snášanlivosť a slobodu pre seba, a chcú, aby kresťania náboženstvom kresťanským opovrhovali. — Tretí sbor židovstva sú židákmi zapredaní kresťanskí otroci, krstení súc, ktorí ale jako Judášovia za groš predajú Krista, seba i ženu, dcéru a všetko, a prezradia všetko, čo sa u kresťanov deje. Ku tejto tretej židovskej armáde prislúchajú všetci zednári, liberálni tatári, socialisti, komunisti, nihilisti, anarchisti et tutti quanti neznabohovia nevercovia. U nás ku tejto tretej armáde židovskej, k týmto zapredancom, otrokom židovským prislúchajú i tí judášski kňazia, ktorí so židovsko-zednárskou hávedou s liberálnymi tatármi za jeden remeň fahajú, ktorí sa nehanbia, nestydia cibulocesanakove masné hrnce vylizovať. Pfuj na vás, vy hnušníci! — Sila židovstva je však vo svornosti (solidarite), ku ktorej každý žid je zaviazaný. Značkou židovskej solidarity sú dve ruky spojené a nad nimi mučenícka koruna. Svojimi spojenými silami zničia židia každého, koho zničiť chcú.

Prostriedky, jakými židovstvo svetové pánstvo dosiahnuť chce, napísali viedenski rabíni svojim súvercom. Vo Viedni bola roku 1890. rozšírená bez všetkej vady brožurka, spísaná od niekoľko rabínov židovských, v ktorej oni dávajú svojim súvercom radu, jako sa majú k ľudu zachovať. Rady tie sú veľmi zaujímavé. Rady tie som ja už pred pár rokmi v «Kresťanovi» napísal, myslím však, že nebude na škodu, keď si ich znova ešte raz pripomenieme. Rady tie znejú:

1. Všetké kniežatá a europejské zeme sú zadlžené. Bursa je pánom týchto dlhov.
2. Pozemky príjďtež do židovských rúk. Preto jest nám potrebné vytisnúť terajších majiteľov z pozemkov.
3. Remeslá budúť oslabené, remeselník nesmie byť viac nežli nádenníkom.
4. Prirodzeným našim nepriateľom je kresťanská cirkev, preto ide o to, aby sme ju zničili.
5. Pracujte bratia o zrušenia ozbrojenej moci; služba vojenská není pre naše deti. Nie meč — ale vtyp a peniaze až vládnú.
5. Nedá sa upref, že za terajšej doby jest nutná oprava hmečného postavenia núdzných tried; tejto oprave by však musely priniesť obeť triedy majetné t. j. kapitál. Kapitál ale je v rukách našich, a preto jest potrebné, aby sme sa súčasťili hnutia.

7. Podporujte stále nepokoje.

8. Všetek obchod, pri ňomž je špekulácia a zisk, budiž v rukách našich.

9. Israel má mať tiež slávu a česť; preto sa musí tlačíť do všetkých spolkov.

10. Všetké štátne úrady musia nám byť prístupné.

11. Máme peniaze, a za peniaze sa dá kúpiť i česť i čnosť; žid nemá zneuctiť dcéry svojho národa, k tomu je dost dievok kresťanských, ktorá chce zostať čnosťnou, nedostane prácu. Jest treba našim mladým mužom dopriať tiež nejakého potešenia. Učinte z kresťanskej prisahy radnej občianskú smluvu, a jejich ženy a dievky budú ešte povolnejšími v našich rukách.

12. Podporujme špatný tisk a špatné divadlá. Vyžeňme odtiaľ kresťanov. Tiskom môžeme udelat právo neprávom, haňbu ctou, tiskom môžeme otriasť tróny a rozváľať rodiny. Môžeme pochovať všetku vieru v to, čo si dosúd nepriatelia vážili. Kto má tisk, má ucho národa. Až bude mať židovstvo peniaze a tisk, môže sa otázať: «Kedy sa nám uráči postaviť si na hlavu korunu, ktorá je našou, vstúpiť na trón a zamávať mocným žezlom nad národami zeme?»

Ejhľa, kam nás to dovedla emancipácia židov! Tak ďaleko to už dovedli emancipovaní židia, že je to už len otázka času; «kedy sa im uráči postaviť si na hlavu korunu, ktorá je jejich, vstúpiť na trón a zamávať mocným žezlom nad národom zeme!» A skutočne je tomu tak, veď ten emancipovaný žid, ten emancipovaný kliatbou Božou ztížený Kristovrah žid je dnes už pánom sveta, tento emancipovaný kliatbou Božou ztížený Kristovrah žid je dnes už pánom sveta ač nie de iure, ale de facto. Ostatní sú len jeho poplatníci, sklavi, otroci. Je to zaiste hrozný, ale zaslúžený trest Boží na kresťanských mocnárov tohoto sveta a na kresťanské im sverené národy.

A prečo že to tak učinili mocnárovia, vlády, parlamenty? Prečo židov emancipovali? Prečo židom dali slobodu, rovnoprávnosť s kresťanmi? Prečo to učinili? Učinili to na vzdor, na truc písmu sv., a na truc samému Pánu Ježišu Kristu.

Veru, veru, za našich časov sa plnia slová korunovaného proroka: «Postavili sa kráľovia zeme proti Hospodinu a Pomazanému jeho», t. j. proti Kristu Ježišu. Ale plnia i ďalšie slová tohož korunovaného proroka: «Že ktorý prebýva v nebesách smeje sa im a Hospodin posmieva sa im» totižto tým kráľom a kniežatám, ktorí na potupu Ježiša Krista Kristovraha žida emancipovali. A «mlúviť bude», ano už i mlúvi «ku nim v hneve svojom, a v prehlivosti svojej skormúti ich». Zpravovať ich bude prútom železným», ano už ich teda i švihá a len slepý, kto to nevidí, «a jako nádobu hrnčiariskú roztriešká ich». Ano roztrieska ich; Boh Ježiš Kristus tú potupu emancipáciou Kristovra hajemu učinenu bez prisneho trestu nenechá.

A teraz kráľovia rozumejte, a budúť múdri, učte sa ktorí súdite zem. Psalm. 2.

*Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.*



## BESEDNICA.

Janko Črchľan.

Spiš Janiček sladko,  
nevinné kuriatko;  
spiš, buvičkáš v rakvi, milé nebožiatko.

Sklopené máš víčka,  
biele, chladné líčka —  
ej, kto fa tak vhlbil do tuhého snička?

Kto ten zlosyn, ktože,  
drahý, mocný Bože!  
čo útle hrdielko tak prešmarnúť môže?

Kto ten padúch vriedny,  
kto katan výstredný,  
že tak hroznej vraždy skutok spáchal biedny?

Čos' učinil zlého,  
zátratý hodného,  
že britký fa lotra nôž zničil vzteklého?

Kýs' vykonal kusok?  
Bral si z kačíc, húsok?  
Či v mstivej si vášni zbožia spálil súsook?

Štuchals' ľudí chatru,  
zášte dmúchal vatru?  
K divej borbe búrils' bratra proti bratru?

Hrozil si sa v istom  
kečkám, rusým chvistom,  
že útoky činia, že boj vedú s Kristom?

Nikdá, nikdá krotká,  
pitomá sirôtka! —  
Nuž prečo ti teplú vzali krv do hrotka?

Prečo ti sfa ovei  
zákernícki lovei  
prešmyknuli krček bľadom pri obnovci?

Prečo v jamy skrýši  
zmárnili fa v tíši,  
mučeného ducha duchov hnali k riši?

Preto, preto zčista  
zjedla fa moc hmlistá,  
že fa vlnky krstu posvätily Krista.

Že si veril vieru  
mravov, lásky, mieru,  
juž prekliate vrstvy drsným kyjom perú.

Že si bol, ach, krotká  
Ježiša sirôtka,  
nuž preto ti teplú vzali krv do hrotka.

Vzali krv do hrotka,  
nešťastná sirôtka,  
vediac, pre tuláka nevypukne pôtká.

Nevšimnú fa súdy,  
svetskej pravdy trúdy,  
zanoria fa v bezdno lže, šalbiarstva prúdy.

Zanikne pamiatka  
tvojej smrti zkrátka,  
sverepým rezníkom nezachvie sa briadka.

Vyklznú sa trestu,  
voľnú majú cestu,  
ač kolká už obeť šla k večnosti miestu!

Ach, kolká už obeť  
s času na čas opäť?  
A ohavných vrahov nelžá v putá sopäť!

No vyjavia trúby  
tajnosť hriechov zhuby,  
tvrdý Sudeca prisnu káry daň vyrúbi.

Dotiaľ snite kvietky,  
zmäsiarené dietky,  
betlemských baránkov bratia, sestry všetky.

Spi Janiček sladko,  
nevinné kuriatko;  
spi, buvičkaj v hrobke, milé nebožiatko.

*Dlhomír Poľský.*

### Audiencia u ministra deputacie našich drotárov pred viac rokami.

(Pokračovanie.)

Včera si spomínal, že pôjdeme do akejsi komedie do «Operi» na «piroš pudiláriš» čo že je to švagerko?

No vidíš, to je jeden pekný dom v ktorom spievajú, tancujú a vrtia sa dievky a to sa pánom veľmi ľúbi a aj my chudobní platíme za ten vresk a tanec tým dievkam, aby sa tam páni mohli zabavovať, lebo to sa platý z kasi krajinskej, a my zase do kasi platíme.

Teda to neni komedia s bábenkami a s malým kašparkom, ako to u nás v zime býva po krémách? No a veru nám na to páni nič neplatili a my sme sa museli za naše peniaze zabavovať; tu teda živými bábenkami sa ihrajú! Ja síce sa neľúbim ihrať so živými babenci, ale predsa už len pôjdem si to pozrieť aj ja.

Vyšli sme až na štvrté povlačie hore, a keď som vstúpil do nútra blesk a žiara millionov sveteliek ma oslepila a tá krása ma tak prekvapila, že som si dal klobúk dolu ako v kostole, lebo to tu tak vyzeralo ako

večier na zkriesenie vo veľkú sobotu alebo na litanie večier v posledný deň v roku. Krásna muzika ma tiež tak prekvapila, že muzika kotešovského labaja, ktorý po svadbách hrá mi tak prišla, ako keď sa kočky honia na jar a muzikujú. Tu primaš muziky nemal husle v ruke, ale akúsi varečku a tak skákal s ňou, a rozhadzoval s rukama ako najašený!

Tu mi švager hovorí, že to je direktor muziky a kapelmajster, že to je jeho povinnosť sa tak jašiť, vyskakovať, s tou varechou sa rozháňať a zato má pár tisícov platu.

No božíčku! naša suseda keď bije muža s varechou, tá ešte ináč skáče a sa mece sem-tam, a zato jej žiaden nedá nič. Keď by tá sem prišla tá by sbohatla. Ale švagre, to vrtenie hen tej čiernej dievky v tej kratunkovej sukne sa mi nijak nelúbi, veď keď sa vrtí ako bosorka v šútore, to hriešne telisko by mala zakrif!

No ti blázen, veď to práve ľubia v mestách, a tá čo sa tak neslušne vrtí má plat mnoho tisícov, a keď si k tomu aj spieva desať rázi jedno za druhým: «piroš, piroš, piroš, piroš, piroš pudiláriš!»! tá dostane na rok aj triaťtisíc, a volajú ju aj do Parížu a tam dostane aj viac!

Jaj Bože z vysosti! za dve slová, za trochu škrekú, a za to čo hriešne telo poukazovala, toľké tisíce platí. To by bolo pre našu susedu, ktorá každý deň vrieska, a mamke zadek ukazuje od jedu, a to si u nás žiaden nevšímne, najviac keď odpluje a povie «pfuj ti pluha!»! nie ešte aby aj zato zaplatil kto! — Švagerko ľafa, pozri sa hen tí tam sa museli nahnevať na tú dievku pri tom vrtení, za to neslušné sa držanie s tým teliskom, lebo do radu miera na ňu s pištolami, snád ju idú zastrelíť?

Ti baran sprostý! veď to kukajú cez «rešpektíre» na ňu cez «kukátko» aby ju a zadek čo ukazuje ešte lepšie videli a sa v mysli zabavili.

No tu sa už musím veru zadušiť, že to není pekne, veď je to hriech proti šiestemu punktu!

No vieš, vo veľkých mestách už revidovali šiesti príkaz Boží, ľuďom mestským sa nefúbil a ho aj kasirovali, a ti čo kukajú tak pachtivo, od čoho kresťan oči odvráti, aby dušu nezafrflal, to sú zväčša vyžítí starí mládenci, starí bankrotirovaní na duši všeliaký falošní manželia, tí sa krmia na staré dni s takými myšlienkami, rečami, skutkami a zanedbávaním dobrého stavu manželského.

Švagre ja idem preč, mám už tých zadkov dosť, aj doma sa na to dívať aj tu ešte, to zostanem od jedu chorý, podme zase ku sv. Floriánkovi kde Slováci stávajú, tam nám isto ukázu aj kde býva pán minister!

Môj návrh zase bol prijatý a išli sme pod Floriánku.

Tu pod sv. Floriánkom oslovili nás dva páni, zkadial sme a v jakej záležitosti sme navštívili Pešť?

Zaosek ako rečník a tlumoč celej obce odpovedal, že sme od Cecechova drotári a ideme k ministrovi s prosbou, ale nevieme kde býva, a či nás aj prijme vôbec.

No, viete čo, my dvá sme sekretári a práve ideme do kancelárie, my vám poslužime aj na ruku pôjdeme, len že minister na včuf je vo Viedni, viedenským mini-

strom išiel na pomoc lebo ím tam Česi a Moravani robia mrzutosti, ale dnes po poludni isto sa vráti, majte trpezlivosť, my hneď sa vrátíme, odtelegrafujeme na ktorú hodinu príde, lebo že ho vážna a zriedkavá deputácia čaká v pošimnutia hodnej záležitosti.

O krátky čas sa páni aj s telegramom vrátili s tým radostným chýrom že na 4-tú hodinu po obede príde a prijme deputáciu, ba aj nám naložil, aby sme pre vás v Hôteli (Hostinec) ku «francúzskej cisarovnej» dali pripraviť «banket» obed statočný!

Juj, švagerko to je dobrý znak! už nás minister vyslíši — no a zajac nás veru nikde nepredešiel, čo je vždy nešťastie a mrzutosť!

Ale netáraj zase s tvojim zajacom, kde že nás mal predísť, keď sme všade po vode na plty a na domšife išli?

Páni nás hneď so sebou vzali, my sme naše «konzervy» a brindzu s pálením nehali pri Floriánkovi pre chudobných Slovákov žencov a išli na ten «banket», po ceste ten jeden z pánov tomu druhému do ucha šuškali po maďarsky «te pajtáš ez lesz ma jó balek fogáš». To som dobre rozumel, že vraj aj hodný bálík s rybou nazvanou «fogaš» poslal minister na banket, to som ani švagrovi nepovedal, on ľubi veľmi rybu «fogaš», to je z Balatona ryba, namaškrtil sa po pánských banketoch, to ho veľmi prekvapí pri stole tá ryba «fogaš» a preto som mu ani nič nepovedal, aby jeho radosť tým väčšia bola.

Na rozkaz pánov «sekretára» a toho cisarského «gombisára» obed bol znamenitý! Bola aj ryba «fogaš», švager toľko jedol, že musel v noci pilulky «morizonky» užívať — tí dvá páni aj čosi vylizovali a vychlupovali zo žabacích koritôk akési «nos-streky».

Ti chumaj, hovorí švagor, čo neokoštuješ z toho, to sú «ostrigy», to veľký páni oblubujú!

Mne sa to hnusilo, u nás každé dieťa nosí na rukáve také rozmazané nosstrigy, za čo ich aj v škole bijú, a tuto to zase vychlupujú.

No a víno som ešte také jakživ nevidel, keď si chceš piť, to ti najprv vystrelilo, buchlo ako z mažiara, keď obec privítá nového farára, a špunt vyletí, a víno ako naplašené beží von z fľaše, leďvá ho človek s hubou dohoni a chytí, preto ten Zaosek keď ide piť, vždy skrikne: «Juro strel!»! Ja keď som išol piť, vždy som zažmurknul očama, bál som sa že mi špunt vystrelí oko. — Všetci sme tak chutno jedli a mnoho, ako by nás bol kto k tomu najal, a ponevác to bolo zadarmo, sme na silu jedli až sa nám hore hrtánom von tíslo, — Zaosek zase toľko strielal že ho až po «Veču» hlava bolela od toho buhotu.

O tretej hodine tí dva páni stali od stola, že o hodinu prídu pre nás aby našu deputáciu predstavili ministrovi, naložili kelnerom by nám nosili čo chceme, tým viac sme jedli a pili, a Jano Zaosek toľko strielal až sa celkom zastrelil a padol fažko ranený na hlave pod stôl. Už sa zmrkávalo, páni neprihodili, bolo nám už dlho čakať a aj Zaosek sa precítil aj vyspal pod stolom, brali sme sa preč.

(Dokončenie nasleduje).



## CHÝRNIK.

**Vacovský biskup.** Z istých prameňov dozvedujeme sa, že na hodnosť vacovskej biskupie bude vymenovaný gr. Karol Csáky, titulárny biskup a kanovník v Ostrihome. Je to ešte dosť mladý pán asi 41 ročný, známy o nabožnom a dobročinnom duchu. Do politiky sa nemieša, ináč je úprimným priateľom ľudovej strany. Boh ho živ!

**O sobáši arcikňažnej Štefanie** nasledovné oznamujú zo Sátoralja-Ujhelya: V Miramare dňa 3. marca predpoludním budú si večnú vernosť prisahať arcikňažna Štefanie, dcéra belgického kráľa, vdova po korunnom princovi Rudolfovi a gróf Elemér Lónyay. Pri sňatku jedným svedkom bude gróf Gábrriel Lónyay, brat mladoženicha. Kaštieľ gr. Lónyayho v Bodrog-Olaszi už úplne zariadený čaká novú uhorskú grófkú. Kaštieľ je nádherne zariadený a má 32 izieb. Nábytok je antický, ktorý gróf Lónyay zadovážil si v Ríme od kardinálov. Hovorí sa, že medzi nábytkom su i dva pápežské tróny.

**Chýry z biskupstva spišského.** Ján Bajacsek ml. farár Czinský (Orava) v 62 roku veku a 37-om roku kňazstva svojho zomrel. Ondrej Borodács, kaplán hrabušický preložený je do Liptovskej sv. Alžbety za administrátora v duchovných, no jeho miesto je zase poslaný Karol Kucsera alžbetský administrátor v duhovných.

**Milost Ducha sv.** Dňa 4-ho februára vstúpil do lóna cirkve katolíckej Ján Vago 27-ročný, rodák z Trlingu, slúžiaci teraz v Grinave u Gabriela Stibrany. predtým bol evanjelikom. Vyznanie viery složil do rúk vel. p. farára Jozefa Borovszky, ktorý pri obradoch krásnu dojímavú reč držal. Krstným mu bol Michal Fišer, svedkovia Ján Klamo starší a Jozef Fišer ml.

**Pokoj majte so židmi!** Vo Chtelnici ktosi prepadol večer reznika žida, zrazu machnúc ho po hlave, tak že ihneď spadol. Na veľký krik jeho pribehli mu ľudia na pomoc, ale vinníka už nebolo. No nič sa reznikovi nestalo. — Bif žida to nesluší na kresťanov, je to surovosť a hriech, a preto majme pokoj so židmi ale vo všetkom!

**Zverský manžel.** Dňa 31-ho januára v Račišdorfe istý Jozef Adam povadil sa so ženou, a vo rozhorčenosti kopnul ju do brucha ačkoľvek bola v druhom stave. Ubohá žena, menom Róza Letenai následkom kopnutia o hodinu zomrela zanechajúc po sebe 4 siroty. Adamiho zandari odviedli.

**Zemetrasenie** spozorovali dňa 29. januára v Arade; bolo dosť silné, tak že sa aj domy zatriasly. Sprevádzané bolo temným dunením. Podobné zprávy došly z Temesváru.

**Sťahovanie do Ameriky.** Z Pohorelej a Helpy v poslednom čase 300 osôb odišlo so Spišiakmi do Ameriky. I z Telgartu a Šumjaca uteká ľud do Ameriky, dúfajúc najšť tam lepší zárobok, ako na panstve Koburgovskom.

**Požiar.** Z Varina nám pišu: v obci Nezbuď Lučka (Trenč. stol.) vypukol oheň ktorému padla v obeť krome 5 domov celá obec i s pobočnými staviskami. Jako hovorila, oheň zapríčinil okolo jachajúci železničný rušeň, lebo tá obec leží u samej železničnej cesty. — Veľmi smutný to prípad pre chudobných občanov! — V Spišskej Levoči dňa 21. a 25. jan. zase vybuchol oheň, ale na šťastie ho obarázy hneď udusili. — V Spišskom Podolíncu dňa 1-ho febr. jeden dom shorel.

**Múdra odpoveď.** Z Vihňi nám pišu: 32-ho januára bol na jarmoku v Žarnovici jeden židák kravy prezerat. Dľa židovskej obyčaje hromžil na každú kravu ktorú kupoval, a hovoril že predávači nedržia tie kravy doma pre mlieko. Na čo mu jeden chudobný gazda chytrou odsekou: pravda že nie, za to ich doma držíme, aby židovské noviny čítaly, a my si držíme kresťanské. Židák — tak piše zpravodajca — ovesil nos ako moriák sople a stratil sa jako gáfor.

**Židovské kúsky.** Jestu v Budapešti jedon katolícky ústav «Munkásnők otthona» menovaný. V tomto ústave každá ženská osoba, ktorá do Pešte slúžiť príjde môže dostať v prvé dni zdarma byt aj živnosť. Ústav utvorily šlachetno smýšľajúce panie ku ochrane nezkúsených dievčat. Najnovšie pripojily k tomu ústavu takzvané «železnične missie» záležiacie v tom, že ústav pošle na nádražie isté osoby, ktoré prichodia dievky potom do ústavu zavedú. Židom sa to nijako nepáči a preto idú o niekoľko stanic napred, a ešte pred príchodom do Pešte usilujú sa odvábiť všeliakým spôsobom dievky, o ktorých sa dozvedia, že majú kartu a znak od ústavu. O iné cestujúce dievky nestarajú sa, len na tie dosťujú, pri ktorých odznak zbadajú, a takéto potom dakedy aj násilou vlečú do svojích herbergov. Teda rodičia a dievky pozor! chraňte sa Židov, a obráťte sa dôverne na spomenutý ústav.

**Smrť za rychtárstvo.** V obci Pojane pri sedmohradskom Belehrade dvaja najzámožnejší občania, Ján Opolcean a Peter Svetešan, uchádzali sa o rychtárstvo. Týždeň pred volbou Svetešan mal viac nádeje zvíťaziť. To tak rozhorčilo Opolceana, že večerom striehol na svojho protivníka a zastrelil ho na ulici, keď sa domov poberal. Vraha uväznili.

**Doterajšie ztraty Angličanov** dľa londýnskych zpráav obnášajú 9523 ľudí, a síce 2436 mrtvých, 4811 ranených a 2303 zajatých. V tomto počte majú byť obsažené i ztraty v posledných bitkách pri Spionskope. Officierov padlo dosiaľ 141, ranených officierov je 355 a zajatých je 109. Angličania utratili teda dosiaľ 605 officierov. Tieto čísla nám dokazujú, že vojna v južnej Afrike musí sa medzi tie najväčšie vojny tohoto stoloetia považovať.

**Nábožnosť Boerov.** Istý dopisovateľ s bojišťa v južnej Afrike (z boerského tábora) sdeľuje: V utorok popoludni zvedeli sme v boerskom tábore, že anglické vojsko prekročilo Tugelu pri potgieterskom brode. O 5. hodine alarmovali a oznámili, že Angličania postupujú napred. O 6. hodine Angličania postupovali na ľavom brehu Tugely vo

dvoch radoch. O 1/27. hodine zaujali svoje posície; Boeri so svojej strany nedali znaku života. Tma zaľahla na kraj a len tu i tu zablysko sa na obzore. Pomaly ztratily sa oblaky, v okamihu ozval sa známy velebný chorál s jednej posície Boerov a potom radom ozýval sa s kopcov okolitých. Bol to zriedkavý, dojímavý výjav! V boerskom tábore všetci, od šedivého starca až po holobrádka, boli nanajvyš dojatí, ale i potúžení k nastávajúcim ťažkým bojom.

**Hlad.** V obci Lagno (zemplinska stolica) vypukla hladová borúčka. Dosiaľ ochorelo 12 osôb na tú nemoc. Obec osihotili žandárskym kordonom.

**Krüger a židia.** Jedon cudzozemský časopis prináša o predsedovi Transválu nasledovnú chutnú historiku: Báfa Krüger je veľmi tolerantný proti druhým vierovyznaniam a tak i voči židom, ale preto nikdy nezamešká prizvukovať významnosť Nového zákona. Tak na príklad z príležitosti jedného sviatku v Pretorii oslovil rabína a spýtal sa ho, že kedy sa už dajú židia pokrstiť. Rabín odpovedal, že oni nemôžu prijať učenie Nového zákona, načo Krüger s úsmevom riekol: — Ale, pán rabín, veď len trochu dobrej vôle, nuž by sa to dalo previesť. Len kúsok reciprocity žiadame. My prijali sme váš Starý zákon, nuž prijmite vy náš Nový zákon. Druhý raz, keď v Johannesburgu vystavili židia novú synagogu a túto odovzdať mali svojmu účelu, poprosili predsedu Krügera, aby pri tejto slávnosti on povedal sviatočnú reč. Krüger utešene rečnil, a potom skončil týmito slovami: V mene nášho Vykupiteľa, pána Ježiša Krista týmto otváram synagogu! Čo povedali na to židia, o tom už kronika mlčí.

**Pes jako ochranca.** Jozef Bochastek kočiš vo Schwechate šiel s vozom do predmesta. Na ceste odprevadili ho i dvaja domáci veľkí new-fundlandski psi. Šli popri potoku, keď zrazu zponad zamrznutého potoka vyletel krdel divých kačíc. Jedon zo psov skočil za nimi, ale ľad preboril sa pod ním a pes počal sa topiť. Kočiš skočiac s voza bežal psovi na pomoc, ale i pod ním prelomil sa ľad. Už sa i kočiš i pes topil, keď na brehu potoka stojací druhý pes v tom najsvrchovejšom okamihu skočil za kočišom a sdrapiac ho za kabát počal ho ťahať von. Topiaci sa Bochastek jednou rukou chytil sa psa, druhou však chytil topiaceho sa new-fundländera za obojok a na pomoc priskočiaci im pes jedným mohutným skokom vytiahol obúch na sucho. Keď kočiš a psi tak šťastne vyviazli z nebezpečia, zašli všetci traja do blízkeho mlyna, kde sa sohriali a osušili. Pravda že oba statní psi dostali v ten deň dupľovanú večeru a Bochastek si zaiste tiež neukryvdl.

**Opovážliví lúpežníci.** Kürtik Mihály a Pető József už viackrát trestaní lúpežníci, vlámali sa na východnom nádraží do úradnej miestnosti policajného dozorca. Práve chceli už odísť so svojou korisťou, keď ich jedon detektív zbadal a chytil.

**Mocsa.** Z Rábu oznamujú, že tamojšia kráľ. tabula tieto dni pojednávala močanskú inkvisíciu. Tabula natoľko zmenila výrok kráľ. súdnej stolice komárianskej, že trest slúžneho Szabóva a stoličného účtovníka Molnára znížila

na jedon rok žaláru, notára Göbela odsúdila na tri a ryhtára Czunyho na jedon mesiac väzenia. Druhostupňový súd totiž za obľahčujúcu okolnosť prijal, že obžalovaní posiaľ trestaní neboli, kdežto žalobníci, Kovács a jeho spoločníci už viackrát boli trestaní pre krádež.

**Nečakaný výsledok lova.** Jedon berlínsky rybár lovil ryby v kanáli rieky Spree. Vyhodí svoju sieť a keď ju po chvíli vytiahol na veľiké prekvapenie svoje namiesto rýb vytiahol sieťou celú hrbu všelijakých kostolných drahocenností. Dva či tri zlaté kalichy, viac strieborných svietnikov a iný kostolný riad. Rybár bol statočný človek a oznámil prípad policii ktorá ihneď zaviedla vyšetrovanie. Vysvitlo že zloději olúpili altschottlanský chrám a ukradené poklady skrýli do kanálu Spree.

**Pre jedného psa tri ľudské životy.** V obci Széltálló (biharska stolica) udala sa taká úžasná tragedia, ktorej tak ľahko nenájst páru. Statkár Gregor Várady zastrelil Alexandrovi Földessimu psa, na čo sa však Földessi tak nahneval, že zastrelil Váradyho. Kráľ. súdna stolica vo Veľkom Várade odsúdila Földessiho pre vraždu na päťnásť rokov do žaláru, ktorý výrok teraz potvrdila i kráľ. tabula. Výrok spôsobil v rodine Földessiho veľiké zúfanie. Manželka Földessiho nemala dosť maravnej sily, aby tento úder sniesla a schytiac svoju šesťročnú dcérku Eržiku, zastrelila ju a potom i sebe pustila guľku do srdca. Tak matka jako dcérka naskutku vypustily ducha. Teda za jedného psa traja ľudia museli životom zaplatiť a sám Földessi, štvrtý dejateľ tejto hroznej tragedie i na duši zlomený v žalári ztrávi nešťastný život svoj.

**Tá besnica.** V Arade v jednej krčme zabávalo sa viac mladencov. Všetci pili tú prekliatú besnicu ako dúhy, len Vika Puterié nechcel viac piť a naliehal na svojich kamarátov, že už dosť bolo z toho páleného, aby šli domov. No kamaráti neposlúchli na triezvého Puteriča ba keď tento na opätovné nukanie nechcel piť, v svojej dobrej vôli schytali ho, prevalili cez stôl a cez lievnik na silu liali doňho palené. Puterié nemohol sa vyslobodiť z rúk ožranov a porazilo ho. Tam zomrel v rukách svojich »prietelov«. Vrechnosť zaviedla vyšetrovanie.

**Hojné požehnanie.** «Varšavski Dnevnik» donáša zprávu o jednom veľmi zriedkavom pôrode. Manželka jedného poľského sedliaka v obci Majke pri Miave porodila totiž štyroch chlapcov a jedno dievča. Deti su zdravé, a i matka cíti sa celkom dobre. Sedlička je 29ročná a žije v chudobných pomeroch.

**Predal volky a kúpil si škodu.** Ján Ivanides obyvateľ štrbský 29. januára išiel s jedným párom volov na jarmok do Felky (špiská st.) Volky predal za 492 korun. Po tomto predaji pravda oldomáš nevystal, a Ivanides sa tak doľal, že na miesto domov do Štrby šiel opačne do Spišskej Soboty. Bol tmavý súmrak. Ivanidesa zastihla mdloba od pozitého nápoja, následkom čoho odbočil na kraj cesty a ľahnul si na jednu hroblu štrku a tak tuho zaspal, že keď sa pozdejšie prebudil, našiel sa polonahým, totižto krpce vyzuté nohavice zoblečené, opasok, kde mal uložené peniaze, odpásaný a všetko zmizlo. — Hľa to su následky nemierneho pitia!



## DOPISY.

Z Oravy

*Vážený Pán Redaktor!*

Z našej stolici zriedka kedy sa ozve niekto v tomto časopise a preto sa chytám pera ja, aby čo to i z našej stolici sa dozvedeli čitatelia, predpokladajúc, že ct. redakcia popraje miesta mojím riadkom.

Naša Orava, už dľa svojho prírodného polohy je strašne obtížna, pretože najviac len vrchami je obýdlená a plná. Oráče zeme a role, ktoré len s veľkou biedou a fažkosťou sa obrábajú, sú z väčšej stránky neúrodné. Príčinou tohoto je, že všetky lesy a hory, do rúk židovských padnúc, príjde dažď, príjde prival, nemajú sa kde zastaviť, zmijú všetko a zostane len holá zem. Potom u našich roľníkov, gazdov veľká chyba je aj to, že aj teraz chcjú na taký spôsob gazdovať, ako dakedy ich otcovia gazdovali, a to veru nijako nejde. Ako na poli vedy, umenia, priemyslu, tak aj v obore hospodárstva staly sa v posledných časoch značné premeny, ktoré bolo by treba každému hospodárovi znať a pred očima držať, ak chce zo svojho gazdovstva mať daký osoh. Len že — v tomto ohľade naša krajinská správa — Bohužiaľ — ešte veľmi málo učinila — tým menej v Orave. Bolo by potrebné, aby roľnícke školy zakladané boly v čím väčšom počte a v nich by vyučovali také veci, ktoré sú našim roľníkom potrebné. Nuž ale o náš ľud nemá sa kto postarať, veru z toho gazdovstva, z biednej zem vyžíť, tým menej pramene dôchodkové sebe zaopatriť nemôže. Prinútený je teda svoje bydlisko zanechať, a iným spôsobom svoj každodenný chlieb vyhľadávať.

To je ešte šťastie, že náš ľud šikovný je — k čomukoľvek sa pribere, všetko spraví; a čo najviac chvalitebné je, že ešte kresťanského citu, ducha a trpezlivosti má, ináč neviem čo by sa stalo? A k tomu — keď vezmeme ešte tie ohromné daňe, biedy a farchy, ktoré znáša, nečudujme sa, že prinútený je vyvandrovať do Pruskej alebo do Ameriky. Tak i minulý týždeň mnoho ich šlo, idú na slepo — Boh vie sám, čo ich tam očakáva!

A potom, čo to bude s nami, približuje sa nám jar, a tu robotníka nedostaneš, čo by si mu jak dobre zaplatil. Každý sa žaluje, že zlé časy zijeme. Veru smutné je to poľoženie!

Krajinská správa ustavične len nové a nové rozkazy a nariadenia vydáva, vždýcky väčšie a väčšie dane na krk nášho chudobného ľudu tisne, ale že by sa ona o niečo postarala, Pán Boh zachovaj. Len politizujeme a kortešujeme, ale o našich spolublížnych, ktorí do polutovania v strašnom polohy sa nachádzajú, nielen že sa nestaráme, ale z hola nič nerobíme.

Nuž čo máme robiť? Keď naši ministri a vyslanci z

väčšej stránky — česť a chvála výmienkam — o skutočnom biednom polohy nášho ľudu ani presvedčiť, tým menej o tom počuť nechejú. V tomto ohľade práve naopak robia; lebo oni, keď do niektorého mesta alebo obce prísť majú. už na predok ohlasujú a oznamujú, že vtedy a vtedy príjdu, prečo im parády a prípravy chystajú — čo všetko len peniaze stojí — čo by radšej na iné dobré ciele obrátiť mohli; a keď už príjdu — pravda všetko v najlepšom poriadku najdú. Hľa — však obec, mesto rozkvitá — teda nenie pravda, čo ľudia všetko hovoria a pišu. — A práve týmto spôsobom im oči zaslepili.

Hej ale, keby ste tak nenadále prišli a napadli tých našich úradníkov — to viem — že by ste oči otvorili a by ste videli, čo tam za poriadok panuje. Sotva by ste ich doma a v kancelarie našli, ale — jako počúvame — po polovačkách blúdia a chodia, svoje povinnosti úradské, ktoré by sa už dávno skončili a expedirovať mali, ležia a zanedbávajú, alebo najviac len na písaríkov nehávajú a potom sa žalujú, že pre ohromné práce sebe ani rady dať nemôžu. Nuž či je to poriadok, povedzme si len pravdu do očí? Hľa vtedy by ste videli, že veru v skutku tak je.

Ďalej keby ten minister alebo ktorýkoľvek vyslanec aspoň raz do Oravy do ktorejkoľvek obci prišiel a do niekoľko chalúp vošiel a sebe to všetko dobre obzrel, nuž by videl, že náš ľud ako biedí — viem — že, ak ešte má nejaké citlivé srdce, pri pohľade tohoto smutného polohy nejedna slza by mu z očí vypadla, by zaraz celkom ináč hovoril, poriadky robil a v jeho záujme i celkom ináč pracoval.

Lež čo to všetko stojí to naše namáhanie, keď my i usilujeme sa, na kofko len nám možno oblahčiť farchy a biedy ľudu nášho, keď vy, krajinskí správci a vyslanci, ktorí by ste v prvšom rade na tom pracovať mali, z hola nič nerobíte. Vy na miesto tohoto, nielen že nás nenapomáhate a znevažujete, ba čo viac opovrhujete a zrovna prenasledujete. Poznáte nás len pri volbách a pri inkasaciach daňov!

Takýmto spôsobom, kde to zajdeme? Či to nás na vnivoč neprivedie?! Vskutku dneska žiť je veľká bieda a farcha. A potom sa čudujú, že socialisti povstávajú! Radšej čudujte a dívajte sa nad tým, že ten ľud pri pohľade takýchto smutných pomerov ešte nezúfal. A zúfal by dozaista, keby ho ten kňaz netešil, však všetko sa pominie, pominie všetka sláva, zanikne všetka moc a vláda; vy ale skrze biedy, súženia a trápenia, jestli ich trpezlivým srdcom znášať budete, očistení, za odmenu večné blahoslavenstvo obsiahnete.

Potom veľká chyba je aj to, že štát ani o lekárov sa nestará. Dosť smutno! Ten chudobný človek častokrát bez všetkej pomoci — kdežto by sa mu snáď ešte i pomôcť mohlo, pre nedostatok lekárov aj zomrieť musí. Štát skorej má starosť, keď ti to domáce hovädo ochorie, lebo zaraz treba oznámiť, a príjde ti tak zvaný «Thierarzt» nežli o človeka.

To je tiež poriadok?!

V minulom roku 16. okt. v Námestove udala sa jedna vražda — ktorá et. čitateľom je už aj známa — a Bohužiaľ o tejto veci na sneme ešte žiaden z našich vyslancov sa neozval, aby sa pri tomto prípade nejaké poriadky robili. Lebo ktokoľvek tú ubohú sirotu zavraždil, zaslúži, aby bez rozdielu náboženstva a viery svoju odplatu vzal; to žiada naše svedomie, to žiada spravodlivosť a nemôže byť nikto ticho, kým táto vec na vrch nevínde. Prešli už 3 mesiace, a posavád vyslanci v tejto záležitosti ešte nič neurobili, úfame, že aspoň z ľudovej strany nájde sa jeden smelý chlapák, ktorý ministra o tejto vražde interpelovať bude.

Teraz už vidíte vy ministri a krajinskí vyslanci, že jako stojí Orava? To je len malá stolica, a čo tu všetko treba robiť. A ešte všetko som nespomenul, to si nechám nabudúce.

Náš ľud len platí a platí, ani nevie za čo, ale práva svojho nikde požívať nemôže. Dnes len materializmus panuje, každý jakýkoľvek úrad zaujme, počnúc od obecného boženika až po ministra, nie pre všeobecné dobré, proti ktorému žiaden sa previniť nesmie, len pre svoj zisk a osoh pracuje a učinkuje.

Úfame, že tieto riadky pohnú i nášho p. vyslanca, Zoltána Zmeškala, a že i na krajinskom sneme bude nás zastávať a bojovať proti tým nešťastným liberálom, ktorých trest Boží zaiste neminie.

Pán Boh Vám pomáhaj!

*Babjagurčan.*

\*\*\*

Skalité.

*Velebný Pán Redaktor!*

Jak nešťastlivý je každý kňaz, ktorý sa dostane za farára medzi otrokov židovských, to nižepodpísaný zkusuje už od 22. rokov.

Na volovú kožu by sa nespísali spôsobené mi všetké sužovania, krivdy, zneuctenia, vláčenia po súdoch, deputácie so žalobami ku biskupskému úradu, šprihanie v židovských novinách a Opratovém Krestane, falošné prisahy, peňažné pokuty a výdavky, žalár a ujma zdravia, ktoré sa mi dostalo za podiel.

A viete et. čitatelia, kto to všetko nasnúva proti mne? Jeden žobrák krčmár! Farníci (česť výnimkám) sú len exekútori jeho válečných plánov. A čo zavdalo tomu príčinu?

V šesťdesiatých rokoch min. stolia odkúpil Leopold Popper od kniežata Esterházyho bytčiansko-strečanské panstvo s právom patronátnym spojené. Po odkúpení panstva náhodou sa uprázdnila prvá skalitská fara. Kým sa v Ríme rozriešilo, má-li sa dať novému patrónovi právo vymenovania farárov, fara ostala uprázdnená tri roky; po troch rokoch bol síce farár vymenovaný, v krátkom však čase musel byť odvedený do Sanatoriума prešporského; slovom asi osem rokov nebolo riadneho farára.

Či s dovolením, či s nedovolením administrátorov (neviem) šafáril krčmár, jako najbližší sused, cez ten čas s farským majetkom; pásol statok, drevo skladal na far-

skom pozemku, prirobil si záhradku ku krčme, prichon pre statok, ba ešte i katolícky cinter zaujal. Zvedaví ste vedel et. čitatelia, jako mohla tak ďaleko ísť opovážlivosť krčmárova? Veľmi snadno. Krčmár dobre vedel, že farníci skalitskí, sverujúci nielen majetky ale i ženy, dcéry a pozostalé siroty svoje, jeho opatere, hotoví i s rychtárom na čele kedykoľvek krčmárovi i čižmy čistíť — ani sa neozvú proti spomenutým annexiam (nadobývaniam). Tak sa aj skutočne stalo. Moje priateľske napomínania, že príchodom nového farára prestali staré pomery; že patričný farár, lebo administrátor len cez čas svojho pobytia na fare môže úžitok farský i darovať nič neosožilo; žid nielen že nevydal zaujaté priestory, ba ešte privlastnil si kus farskej hory; nasledoval každú stopu keď som dal orať lebo kosiť; dal rozhadzovať postavané ploty a začal mi na krky vešať ustavičné reposicionálne pravoty, majúc na pohotove vždy huf svedkov, že otázne priestory vyše roka uživa. Medzi štyrmi očima našlo sa síce viac farníkov tvrdiacích, že zaujaté skrz žida priestory, sú farské — ale pred súdom to dosvedčiť nechcel žiaden.

Stretnuvše sa raz náhodou s p. Pavlom Mudroňom pravotárom, pýtal som sa ho, či by mi vedel poradiť, čo si mám počať oproti spomenutej sekature krčmárskej! Žiadajte jednoducho ustálenie spoločnej medze na základe autentičnej mappy — k tomu Vám svedkov netreba — odpovedal.

Zdvihnul som tedy proti židovi riadnú pravotu. Pravota sa fahala skoro 15 rokov. Konečne najvyšia kráľ. Kuria na základe autentičnej mappy prisúdila navrátiť jeden priestor 45 □ siah obnášajúci; na ostatných však miestách ma Kuria odstránila pre tú príčinu, že do tých parcellí mali aj iní majitelia podiel, ktorých som, jako passivne sa chovajúcich, nežaloval.

Po vynesenom výroku prišiel termín odovzdať fare prisúdený kúsok zeme i s vykpanou na tom mieste studňou. A viete et. čitatelia s jakým výsledkom?

Žid vidiac, že menovanému priestoru je už z jeho strany odspievano, obrátil, že je to obecná studňa, najal niektorých ožralcov i s rychtárom, ktorí násilou zabránili odhádzaf nakopené na otáznom priestore ležiacé drevo a studňu.

Huckánie mu síce v tomto ohľade nepomôže. Súdiť sa avšak predsa z toho dá: že jak veľiká musí byť moc židovská, keď sa opováží postaviť proti výroku samej kr. Kurie.

Mravné naučenie z celej afféry je to: kňazia a svetskí neprezierajte k vóli šabesovým koláčom žida a sladkým rečičkám vtieranie sa do farského lebo vašeho majetku, aby sa Vám nestalo, čo bájka vypráva o jednom jazvecovi; ktorý s milosrdenstva do diery svojej prijal od zimi skrehnutého ježa, za čo sa mu tento tak odplatil, že vytisnul jazveca z jeho vlastnej diery.

*J. Badík, farár.*

A že je židovská moc ohromná, to vie už dnes každý spravodlivý človek, len sotročný a v jarme židov nachodiací sa kresfania nechcú nad tým rozmýšľať. Ale

aj tá nadvláda židov by nič nesviedla, keby nemala sebe povolných prenasledovníkov Krista Pána: totiž takých pokrstených živočíchov, ktorých by bolo treba jednoducho von vysotiť z radov statočných kresťanov. U vás Velebný pane, musí to byť k zúfaniu, že si ľud takého rychtára volí, ktorému milší je potomok ukrižovateľov božského Spasiteľa, nežli sluha trápiaci sa vo vinici Pána. Boh milosrdný im odpustí, lebo nevedia čo činia — ale do Ameriky mohli by sa chystať, lebo že by počínanie ich Kristu milé bolo, to snáď ani sami nemyslia. Kto sa Boha spustí, aj On ho opustí. R.

\*\*\*

Z Mariathalu,

*Dôstojný Pán Redaktor!*

Od 14-ho až do 21-ho januára vydržovali pp. pátri Daubner a Sylvester z tovarištva Ježišovho u nás sväté missie.

Milostný kostolíček i tak malý, pri tejto príležitosti dokázal, že ozaj mal by byť aspoň ešte raz tak veľkým. Z celého okolia hrnuli sa ľudia do milého údolia marianského, aby očúvali tie kázne missionárske, ktorými pohnutí mnohí nový život začali. — Posledniu sobotu t. j. 20-ho na 54 saniach pribehli pobožní poslucháči, a o mnoho viac ešte pešky, tak, že kostol 2000 duší prijať musel.

Pri sv. prijímaní bolo 1400 duší; najpotešiteľnejšie ale bolo, že na povzbudenie pátra Daubnera, po sv. prijímaní mládencov a mužov, skoro 400 chlapov vstúpilo do spolku sv. striezlivosti, a zaviazala sa jedna čiastka na celý život pálené nepiť; druhá čiastka to isté sľúbila, ale len na tri roky; a tretia trieda sa celkom neodriekla, ale to predsavzatie učinila: viac jako jedno deci pri jednej a tej istej príležitosti neužiť.

Nový život začína sa veľu u nás, a to len sv. misiam ďakovať môžeme; tak veľká je tá milosť, ktorá vtedy do srdca ľudských sa vlievá.

Ostaný deň bol, jako obyčajne, kríž missionársky od p. missionára posvätený, a od mládencov marianských medzi spevom z kostola vnesený. a na svoje miesto oproti hlavnému vchodu milostivého chrámu postavený, na pamiatku toho drahého času, ktorý sme za tých 8 dní prežili, a na ktorý každý prítomný až do smrti svojej pamätať bude.

Výsledok radostný sv. misií bol, že hneď o 8 dní neskôr, t. j. 28. januára sa založil katol. krúh, ku ktorému sa skoro všetci mužovia a mládenci mariathalskí pripojili, a kde od veľku každú nedeľu po službách Božích popoľudňajších mužské pokolenie príjemne a užitočne svoj čas tráviť môže, v prítomnosti svojich duchovných, ktorí skrze všeliaké dobré čítania a mládež aj so zábavami sa usilujú im užitočné a veselé okamženia pripraviť.

Dal by Boh, aby tento dobrý duch, ktorý nám missionárski otcovia vyprosili a priniesli, nikdy od nás neodstúpil.

*Ud kruhu.*

Je to skutočne radostný dopis. Kto vie, že v Mariathali pred niekoľko rokami ľud jak veľice opustený bol,

tomuto hnutiu musí sa zo srdca tešiť. O jedno Vás prosíme drahí Bratia Mariathalskí: dobre sebe musíte vedieť oceniť prácu vašich duchovných, im povolnými a dôvernými byť, vo všetkom mužne zastáť sa za ich namáhania, — takých mužov veď treba je od Boha si zaslúžiť!

### K našmu obrazu.

*Pobožnosť detinského srdca.* Okolo hory po kraji vedie uzunký chodník, a popri ňom na starovekom dube visí svätý obraz, veľmi jednoduchý sice, ale dostatočný, by tu v krásnej samote povzbudil city človeka ku velebníu Stvoriteľa. Taká svätá nadšenosť zachvátila aj malého Janka, keď išiel do hory pre nemocnú mamičku zo pár jahôd nahladať. Klakol pred obraz a celá jeho tvárička dokazuje jak tužobno, horlivo prosí Pána Boha, o uzdravenie matky svojej.

### Spisy redakcie zaslané.

**Obzor.** Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domác život. Ročník XII. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj B a b k a v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kto chce rozumno hospodáriť nemôže byť bez dobrého radcu, a takým je «Obzor».

**Noviny Malých,** s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 2. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

**Kráľovna sv. Ruženca.** XII. Ročník číslo 2. Vychádza na 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. Sostavuje Štefan Pironcsák, farár v Trstenej (Orava).

Je to krásne čítanie pre čitateľov preblahoslavenej Panny Marie.

**Spolok kresťanskej striezlivosti.** Túto malú knižičku dostať v Trnave v kláštore pp. Jezuitov. Cena knižičky je 2 lebo 3 kr., ale hodná je menovite pre náš opustený a židovskými krčmármi nivočený ľud viac nežli poklady zemské. Krásne naučenia a modlitby obsahuje, a mnohých už smerila s Pánom Bohom, a prinavrátila polepšených nešťastníkov manželke dietkam a spoločenstvu ľudskému. Obstarajte si ju a presvedčíte sa!

**Pútnik sv. Vojtešský.** Kalendár pre katol. Slovákov v Uhorsku, vydaný od Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) na obyčajný 365 dní majúci rok po narodení Krista Pána 1900. Ročník XXIX. Redaktor: Martin Kollár podpredseda Spolku sv. Adalberta (Vojtecha). Cena 60 halierov.

— **Zábavné a poučné knižky.** 1. *Tvrdohľavá mladucha* a iné články. Turčianský Sv. Martin. Cena 20 hl. K dostaniu u knihtačiarско-účastinárského spolku v T. Sv. Martine.

Knižičku túto sme pozorne prečítali a našli sme iba samé znamenité poučné články, ako na pr.: Sadme

ovocné stromy! Preč s pálenkou! Čistota — pol zdravia, atď., z ktorých časom aj v Kresťane dačo na ukážku suverejníme. Je knižočka aj obrázkami ozdobená a obnáša 160 strán, teda je na podiv lacná. A niet v nej do-cela žiadnych politických cieľov; výlučne len poučíť chce ľud v tých otázkach, ktoré vedieť sú mu najsúrnejšou potrebou. Kto si ju pre seba alebo aj pre známych obstará, neobanuje!

**Prítel Domoviny.** Ročník XVI, svazek 2, 3, 4. V predplacení 12 svazkou ročne zl. 1.60. Nakladateľstvi Edv. Boauforta v Praze, Jungmannová trída čís. 21.

**Hrstí príkladov,** ktoré do snôpkov viazané nakladá, atď. Fr. Richard Oswald. Snôpok I. Cena výtisku sošitého 30 kr. viazaného 34 kr.

**Od kolísky.** Listy kmotrovi o tom, že deti treba za-večasu vychovávať nábožensky. Spísal Fr. Richard Oswald s odobrením cirkevnej vrchnosti. Cena 35 kr.

Rúžencovú knižočku a ostatnie po nej uvedené knižky dostať u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldové spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajciarov, aby si z nich čím viac obstaral mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

— **Knižnica zábavného a užitočného čítania** vydáva Ján Bežo. Sošit 28. Xaviera de Maistrea Mladá Sibirianka, preložil a spracoval Juraj Nerád. Cena 24 hal. K dostaniu u vydavateľa v Senici (nitr. stol.). Je to poučnomravná a veľmi zaujímavá rozprávka o jednej skutočnej udalosti.

— **Národné Noviny,** ročník XXVI., č. 15. v T. Sv. Martine. Predplatná cena na rok 24 koruny.

Tieto oppositionálne noviny vychodia týždenne 3 razy.

### Odkazy redakcie.

**Jozef J. K. Opol Nemecko.** Aj vy tak píšete jako ostatní bratia žijúci v cudzozemsku. Všetci ste vzdelanejší, všetci aj stálejší vo viere. Dal by Boh že-by ľudia aj tu doma tak horlili za sebaobranu na základoch živého ducha kresťanského. — **Malý Jožko v Piešťanoch.** Trochu ste sa rozpisal. Môžete badať z odkazov našich, že dopisov máme zo všetkých strán. Na podruhý ráz prosíme len udalosti na krátko podávať. Poznámky kde je treba porobíme my sami. — **Jeden úd z kat. kruhu v Egbelli.** Sa velice tešíme tomu, že ste si založili kat. kruh. To by malo byť všade kde je židovská krčma. My si myslíme, že keď jedna obec môže vydržať jedného lebo aj viac židovských krčmárov, ktorý nielen deti po pánsky vychovávajú, ale ešte aj bohatnú, nuž aj kat. kruh by sa v takých obciach mohol veľmi ľahko udržať. A kat. kruh je predsa vec Bohumilá, kdežto krčma židovská je vlastne filiálkou pekla. — **Babjagurčan v Orave.** Bolo by dobre keby taký horlivci za dobro ľudu jako Vy ste s otvoreným čelom, t. j. s podpisom mena vystupoval pred obecnosťou. Ztratíť opravdový ľudák nemá čo, lebo pri terajších poriadkoch bez tak nemôže myslieť ani na vý-

hody ba ani na spravodlivosť vrchností. — **Matej Teller v Autunovaczi v Slavonie.** To dobre, že píšete otvoreno s podpisom vlastného mena. Ale dopis váš musíme prepísať, potom ho uverejníme. — **Pavel Horvát v Rusku.** Dopis Vám prepracujeme a uverejníme, a urobíme naň svoje poznámky, lebo volaktoré veci sú z trpkosťou, a preto nie pravdive pisané. Uverejníme však preto celý dopis. — **St. M. v Trnave.** Keď vám chodia dve čísla z Kresťana, preto platíť nemusíte len za jedno. Že Kresťana rozširujete ste muž kresťan chválhodný. Robme všetci čo môžeme za ľud náš, lebo už dochodí ubohý ľud ku koncu.

**Štefan Kulper v Novom Meste n/V.** Hovoríte, že potrebujete 14-ročného chlapca za učňa, ktorý môže hneď vstúpiť k vašiemu hrebenárskemu remeslu. Pýtate sa, čo by oznam koštoval? Viete, také oznamy do chýrnika dať nemôžeme, to je ešte drahšie, jako si vy myslíte, ale možno že aj dľa odkazov sa vám ktosi traťí. — **K. P. vo Varíne, T. K. v Spišskej Belej, Matej Kh. v Račisdorfe:** Za vaše zprávy vám srdečne ďakujeme; upotrebili sme ich pre chýrník. — **B. R. mešťan v Piešťanoch.** Uveríme, že sa to s tým pánom tak stalo, ako dopisujete, len ste sa mal aj podpísať, lebo prosím to je už tak, že bárs mená dopisovateľov neuverejníme, predsa žiadame vedieť kto nám píše, a bezmenné listy do povahy brať nemôžeme. Teda to môžete vynahradiť. — **Vp. Ondrej Rojko.** Buď Vám P. Maria na pomoci; každodenne si na Vás myslíme. Za článok úctive ďakujeme. — **J. Straka v Košiciach.** Veru na váš soznam sme zaboli ako už teraz vidím v tomto čísle, prínde v budúcom. To stalo sa preto lebo nám prišlo v poslednom týždni najmenej päťdesiat dopisov. Keď to tak pojde, budeme prinútení prosíť obecnosť, aby sa nadarmo neunovali, veď není možno ani tretinu uverejniť z nich. O tom, čo v liste spomínate, sme dobre povedomí, ale pamätajte, že mi sme nie majitelia «Kresťana», lež iní, teda o takých otázkach písať pri najlepšej vôli, len s veľkou opaterou môžeme; no najdeme aj tomu spôsob. — **Borovan.** Sme sa potešili vášmu dopisu, ale či ho už v budúcom čísle uverejníme, nevieme, — obávame sa, že tých dopisov príjde zase veľa. — **Štefan Začík v Egerszegu, Fr. T. ml. v Novej Baňi, K. T. vo Vihňi, Ján Macho v Grinave, Peter Bolnínsky v Trnave, Štefan Zdarny vo Vajnorochoch, Ján Czocher v Lubine, X. Pudmerice, A. O. v Súrovciach, A. P. v Čáčove, A. R. v Kútoch, J. V. bohoslovec vo S., Ignác Roško v Tilsitu (Prusko), S. H. v Skalici, J. W. Alsó-Szóllós,** Vaše dopisy, bude-li len možno uverejníme, lebo sú znamenité; skutočne hrdí sme na našich pp. predplatiteľov, ale veru ostatní páni musíte uznať, že vám nemôžeme prisľúbiť uverejnenie vašich dopisov. — **Rajecká mládež.** Váš oznam prišiel pozde. Prosíme vás inokedy nedávajte si nič tlačíť u žida žilinského, lebo vám veru zle poslúžil; je tam mnoho chýb. A vôbec radšej kresťanovi dopriať, lebo keď oni môžu mať zakorenené to prislovie: «podporujme sa jeden druhého z každého ohľadu», tak aj nám to nebude slúžiť na zlé.

# Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

## KREŠTAN-a

≡ prijíma. ≡

Založená 1735.

\*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

### ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

**Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu** je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na próbu 1 koruna.

**Vodka na prsá a na plúca:** Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na próbu 1 koruna.

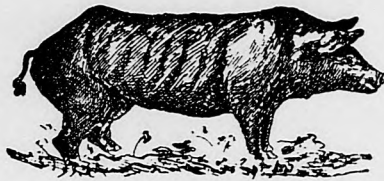
**Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej** lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdočnom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.



Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšovaných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

## Pozornosti našich hospodárov



čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

### proti dúlu sviň,

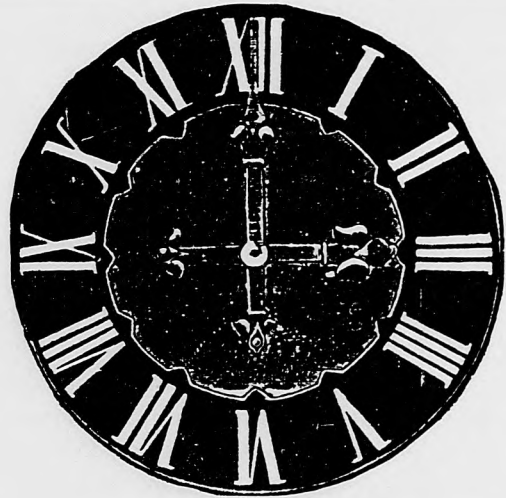
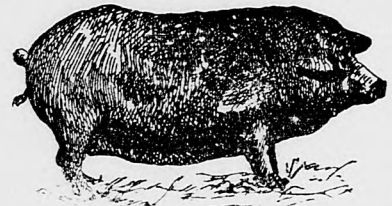
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je 1 koruna jednokilového väčšieho 1 koruna 80 halierov 19 kilove balíky franco posíla

Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kosti znamenite účinkujúci

### Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom povodne dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akekoľvek neduhy kosti, organismus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je že e telu mladistvú ohybkosť dodáva. Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 1 koruna 40 hal. Jednej väčšej povodnej sklenky 2 koruna 40 hl.



Mám česť v známosť doniesť,

že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

**Dvojnásobne elektromagnetický križ a či hviezda**

R. B. N. 86968  
uzdravuje a roz-  
vesel'uje, za čo  
dobro stojíme,  
pri lámke, zá-  
duchu, bezsni-



bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy.  
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,  
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom  
odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť!

**Malý aparát stojí 4 krun.** ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

**Veľký aparát 6 krun.** Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

**ALBERT MÜLLER,**

Budapest, V., Kálmán-utca 19 M. sz.

vosti, hučaniu  
ucha, ischli,  
zlom slychu,  
nervosite, ne-  
chuťi po jiedle,  
boleniu zubov,

## Moje srdco také a tvoje je také?

**Druhé vydanie. ✚ Cena 8 halierov.**

Toto utešené dielo vydala

**„TLAČIARENĚ SV. GERHARDA“.**

Vrele ho odporúčame ľudu.

## Katolicke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila  
**obchod katolíckych kníh.**

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).



«Sohr Svätó-Antonská» fabrika na strieborno-ocel'ové kôsy,  
ktorej jediný a výhradný rozsiel'ateľ a predavateľ je

**PÁN JOZEF SOHR**  
v meste **Somogy-Szill**

== ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený, ==

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Svätó-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto zpomedi 100 «Sohr Svätó-Antonských» vie preukázať päť zlých kôs.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výššpomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle.

**➡ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ➡**

Zimné mesiace sú najpríhodnejšie objednať shromažďovať. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruká!



# Kathreiner

je opravdivý len v známych  
**Kathreiner-balíkoch!**

A tak nikdy v otvorených alebo v takých  
balíkoch, ktoré na prevedenie rátajú.

✿

**Kneippova sladová káva Kathreiner**  
je ten najchutnejší a jedine zdravý a spolu  
lacný dodatok k obyčajnej káve.

—

**Kneippova sladová káva Kathreiner**  
s veľkou radosťou a s náležitou chuťou v sto  
a sto tisíc familiach sa denne pije.

—

**Kneippova sladová káva Kathreiner**  
výborne zastupuje obyčajnú kávu, keď ju lekári  
zakazujú.

✿